P9_TA(2019)0031

Ārvalstu iejaukšanās vēlēšanu norisē un dezinformācija dalībvalstu un Eiropas demokrātiskajos procesos

Eiropas Parlamenta 2019. gada 10. oktobra rezolūcija par ārvalstu iejaukšanos dalībvalstu un Eiropas demokrātiskajos procesos (2019/2810(RSP))

(2021/C 202/06)

Eiropas Parlaments,

— ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienību (LES), Līgumu par Eiropas Savienības darbību (LESD), Eiropas Savienības Pamattiesību hartu, jo īpaši tās 7., 8., 11., 12., 39., 40., 47. un 52. pantu, Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvenciju, jo īpaši tās 8., 9., 10., 11., 13., 16. un 17. pantu, un Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas Protokolu, jo īpaši tā 3. pantu,

— ņemot vērā 1966. gada 16. decembra Starptautisko paktu par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām (*ICCPR*), jo īpaši tā 2., 17., 19., 20. un 25. pantu,

— ņemot vērā Komisijas 2018. gada 26. aprīļa paziņojumu "Vēršanās pret dezinformāciju tiešsaistē: Eiropas pieeja" (COM(2018)0236),

— ņemot vērā Komisijas un PV/AP 2018. gada 5. decembra kopīgo Rīcības plānu dezinformācijas apkarošanai (*JOIN* (2018)0036) un Komisijas un PV/AP 2019. gada 14. jūnija kopīgo ziņojumu par Rīcības plāna dezinformācijas apkarošanai īstenošanu (JOIN(2019)0012),

— ņemot vērā Eiropadomes 2018. gada 18. oktobra secinājumus,

— ņemot vērā Eiropas Parlamenta Parlamentārās izpētes ģenerāldirektorāta 2019. gada 15. martā publicēto pētījumu "Automated tackling of disinformation" ("Automatizēta dezinformācijas novēršana") ([1]),

— ņemot vērā 2019. gada 12. marta rezolūciju par drošības apdraudējumiem saistībā ar aizvien lielāko Ķīnas tehnoloģiju klātbūtni ES un iespējamo rīcību ES līmenī to mazināšanai ([2]),

— ņemot vērā 2016. gada 23. novembra rezolūciju par ES stratēģisko paziņojumu pret to vērstas trešo personu propagandas apkarošanai ([3]),

— ņemot vērā 2019. gada 13. marta ieteikumu Padomei un Komisijas priekšsēdētāja vietniecei / Savienības augstajai pārstāvei ārlietās un drošības politikas jautājumos izvērtēt turpmākos pasākumus, ko pieņēmusi EĀDD divus gadus pēc Eiropas Parlamenta ziņojuma par ES stratēģisko paziņojumu pret to vērstas trešo personu propagandas apkarošanai ([4]),

— ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 12. jūlija Direktīvu 2002/58/EK par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju) ([5]) un pašlaik noritošo minētās direktīvas reformu,

— ņemot vērā 2018. gada 25. oktobra rezolūciju par "Facebook" lietotāju datu izmantošanu, ko veicis uzņēmums "Cambridge Analytica", un ietekmi uz datu aizsardzību ([6]),

---

([1]) Parlamentārās izpētes pakalpojumu ģenerāldirektorāts, Zinātniskās perspektīvikas nodaļa, 2019. gada 15. marts.
([2]) Pieņemtie teksti, P8_TA(2019)0156.
([3]) OV C 224, 27.6.2018., 58. lpp.
([4]) Pieņemtie teksti, P8_TA(2019)0187.
([5]) OV L 201, 31.7.2002., 37. lpp.
([6]) Pieņemtie teksti, P8_TA(2018)0433.

Ceturtdiena, 2019. gada 10. oktobris

— ņemot vērā 2018. gada 12. decembra rezolūciju par gada ziņojumu par kopējās drošības un aizsardzības politikas īstenošanu ([7]),

— ņemot vērā Komisijas 2019. gada 24. jūlija paziņojumu "Deviņpadsmitais progresa ziņojums virzībā uz efektīvu un patiesu drošības savienību" (COM(2019)0353),

— ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa Regulu (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) ([8]),

— ņemot vērā Komisijas 2018. gada 6. jūnija priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko laikposmam no 2021. līdz 2027. gadam izveido Digitālās Eiropas programmu (COM(2018)0434),

— ņemot vērā Reglamenta 132. panta 2. punktu,

A. tā kā valstisku un nevalstisku trešo valstu aktoru mēģinājumi ietekmēt ES un tās dalībvalstu lēmumpieņemšanu, kā arī apdraudēt LES 2. pantā nostiprinātās vērtības, ļaunprātīgi iejaucoties, atspoguļo plašākas tendences, ar ko saskaras demokrātiskās valstis visā pasaulē;

B. tā kā ārvalstiska iejaukšanās var izpausties ļoti dažādi, arī kā dezinformācijas kampaņas sociālajos medijos, kuru mērķis ir ietekmēt sabiedrisko domu, kiberuzbrukumi kritiskajai vēlēšanu infrastruktūrai un tiešs vai netiešs atbalsts politiskajiem aktoriem;

C. tā kā ārvalstiska iejaukšanās vēlēšanās ir liels izaicinājums, jo tā būtiski apdraud Eiropas demokrātiskās sabiedrības un institūcijas, pamattiesības un pamatbrīvības, tiesiskumu, drošību, ekonomisko labklājību un galu galā arī Eiropas suverenitāti;

D. tā kā valstis, kuras iejaucas citās valstīs, ir izmantojušas — tostarp ļaunprātīgi — arī iedzīvotāju un ekonomikas globālo savienotību, kas panākta ar digitāliem līdzekļiem un jaunajām tehnoloģijām; tā kā medijus, jo īpaši sociālās platformas, ir iespējams viegli izmantot, lai izplatītu dezinformāciju;

E. tā kā ir jāpalielina informētība par Krievijas dezinformācijas kampaņām, jo tas ir galvenais avots, no kā izplatās dezinformācija Eiropā;

F. tā kā Eiropas sabiedriskajās debatēs ļaunprātīgi iejaucas valstiski un nevalstiski aktori no trešām valstīm, kas nav Krievija;

G. tā kā 2019. gada jūnijā Komisijas veiktā sākotnējā analīze rāda, ka pasākumi, kas tika ieviesti, lai aizsargātu Eiropas vēlēšanu integritāti, palīdzēja ierobežot ārvalstisku valstisko un nevalstisko iejaukšanos 2019. gada maija Eiropas Parlamenta vēlēšanās;

H. tā kā nolūkā mazināt ārvalstisko ietekmi uz 2019. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanām un saglabātu to integritāti ES sekmīgi ieviesa vairākus pasākumus, tostarp prakses kodeksu dezinformācijas jomā, agrīnās brīdināšanas sistēmu un Eiropas vēlēšanu sadarbības tīklu; tā kā Komisija ir paziņojusi, ka rīkosies, lai risinātu šos jautājumus;

I. tā kā ES ļoti lielā mērā ir atkarīga no ārvalstu tehnoloģijām, programmatūras un infrastruktūras, savukārt tas var ES padarīt neaizsargātāku pret ārvalstisku iejaukšanos vēlēšanās;

J. tā kā ļaunprātīgas iejaukšanās gadījumu mērogs prasa koordinētu Eiropas reakciju, ko veidotu arī vairāki savstarpēji papildinoši darbības virzieni;

K. tā kā pienākums apkarot dezinformāciju un ārvalstisku iejaukšanos vēlēšanās ir ne tikai publiskajām iestādēm, bet arī interneta un sociālo mediju uzņēmumiem, kam tāpēc būtu jāsadarbojas, lai sasniegtu šo mērķi, bet — neapdraudot runas brīvību un nekļūstot par privatizētas cenzūras struktūrām;

([7]) Pieņemtie teksti, P8_TA(2018)0514.
([8]) OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.

L. tā kā vairākas izmeklēšanas rāda, ka ir pārkāpti vai apieti svarīgi vēlēšanu noteikumi, it īpaši pastāvošie noteikumi par kampaņu finansējuma pārredzamību, un tiek ziņots par bezpeļņas organizāciju politiskajiem izdevumiem, kuru avots ir trešās valstis, sevišķi Krievija;

M. tā kā, raugoties uz visiem ziņotajiem gadījumiem, kad notikusi ārvalstiska iejaukšanās vēlēšanās, redzams sistemātisks rīcības modelis, kas pēdējos gados atkārtojies vairākkārt;

N. tā kā līdz 2020. gada beigām dalībvalstīs notiks vairāk nekā 50 prezidenta, valsts, pašvaldības vai reģionālās vēlēšanas,

1. uzsver, ka noturīgu demokrātisku sabiedrību pamatā ir runas un vārda brīvība, privātuma un personas datu aizsardzība, kā arī mediju plurālisms, kas nodrošina vislabāko aizsardzību pret dezinformācijas kampaņām un naidīgu propagandu;

2. uzsver, ka, lai gan ārvalstiska naidīgā iejaukšanās un dezinformācija ir daudzšķautnaina rakstura, iejaukšanās vēlēšanās ir plašākas hibrīdkara stratēģijas daļa un ka tāpēc reakcija uz to ir fundamentāls drošības politikas un ārpolitikas elements;

3. atkārto, ka ārvalstiska iejaukšanās vēlēšanās apdraud iedzīvotāju tiesības tieši vai ar brīvi izvēlētu pārstāvju starpniecību piedalīties savas valsts pārvaldē, kā paredz Vispārējā cilvēktiesību deklarācija, un ka šāda citu valstu iejaukšanās ir uzskatāma par starptautisko tiesību pārkāpumu, pat ja netiek izmantots militārais spēks un nav apdraudēta valsts teritoriālā integritāte vai politiskā neatkarība;

4. uzskata, ka brīvas un godīgas vēlēšanas ir demokrātiskā procesa pamatā, un tāpēc aicina ES iestādes un dalībvalstis šajā jautājumā apņēmīgi rīkoties, arī gaidāmajā pārdomu procesā attiecībā uz ES nākotni;

5. ir ļoti nobažījies par to, ka pirms visām lielajām valsts un Eiropas vēlēšanām nāk gaismā pierādījumi par iejaukšanos, kuri bieži vien liecina par ārvalstisku ietekmi, un daudzos gadījumos šī iejaukšanās notiek par labu pret ES noskaņotiem galēji labējiem ekstrēmistiskiem un populistiskiem kandidātiem un ir vērsta pret konkrētām minoritātēm un neaizsargātām grupām — piemēram, romu izcelsmes cilvēkiem, musulmaņiem vai cilvēkiem, kuri tiek uztverti kā musulmaņi, —, kalpojot virsmērķim mazināt demokrātiskas un līdztiesīgas sabiedrības pievilcību;

6. apzinās, ka vērojama satraucoša tendence — globālas galēji labējo grupas plašā mērogā izmanto dezinformāciju sociālo mediju platformās; ir nobažījies par to, ka šāda dezinformācija ir uzkurinājusi pretreakciju pret dzimumu līdztiesību un LGBTI tiesībām;

7. apzinās, ka lielākā daļa dalībvalstu ir pilnīgi vai daļēji aizliegušas ārvalstiskus ziedojumus politiskajām partijām un kandidātiem; ar bažām atgādina, ka pat apstākļos, kad tiesību akti ierobežo politiskā finansējuma avotus, ārvalstiskiem aktoriem ir izdevies tos apiet un piedāvāt atbalstu saviem sabiedrotajiem, ņemot aizdevumus ārvalstu bankās — kā "Front National" gadījumā 2016. gadā — un izmantojot pirkuma līgumus un komerclīgumus — kā gadījumos, par kuriem 2019. gada 17. maijā Austrijas Brīvības partijas sakarā ziņoja "*Der Spiegel*" un "*Süddeutsche Zeitung*" un 2019. gada 10. jūlijā "*Lega per Salvini Premier*" sakarā ziņoja "*Buzfeed*" un "*L'Espresso*", —, kā arī finanšu darbību atvieglošanu, par ko britu prese ziņojusi "Leave.eu" kampaņas sakarā;

8. it īpaši ir ļoti nobažījies par ārkārtīgi bīstamo Krievijas propagandu un aicina Komisiju un Padomi ieviest iedarbīgu un detalizētu stratēģiju, ar ko ātri un pamatīgi vērsties pret Krievijas dezinformācijas stratēģijām;

9. ar bažām norāda, ka tādu dezinformācijas gadījumu skaits, kuru izcelsme meklējama Krievijā un kurus kopš 2019. gada janvāra dokumentējusi Austrumu Stratēģiskās komunikācijas operatīvā grupa (998 gadījumi), salīdzinājumā ar to pašu laikposmu 2018. gadā (434 gadījumi) ir vairāk nekā divkāršojies;

10. ņemot vērā, ka kiberuzbrukumu mērogs pastāvīgi pieaug, stingri nosoda trešo valstu valstisko un nevalstisko aktoru aizvien agresīvākās darbības, kuru mērķis ir vājināt vai sagraut Eiropas demokrātisko valstu normatīvos pamatus un principus un visu Rietumbalkānu un Austrumu partnerības pievienošanās sarunvalstu suverenitāti, kā arī ietekmēt vēlēšanas un atbalstīt ekstrēmistiskas kustības;

Ceturtdiena, 2019. gada 10. oktobris

11. atzīst, ka pozitīva ietekme ir brīvprātīgajām darbībām, ko dezinformācijas apkarošanas nolūkā veic pakalpojumu sniedzēji un platformas, tostarp jauniem prakses kodeksa noteikumiem, kuru mērķis ir palielināt vēlēšanu reklāmu pārredzamību sociālajos medijos, kā arī pasākumiem, ko pēdējā gada laikā veikusi Komisija un dalībvalstis, un atgādina tām par to kopīgo atbildību dezinformācijas apkarošanā;

12. atgādina par 2018. gada 25. oktobra rezolūciju, kurā Parlaments pēc "Cambridge Analytica" skandāla mudināja "Facebook" īstenot dažādus pasākumus, kas liegtu šo sociālo platformu izmantot, lai iejaukšanos vēlēšanās; atzīmē, ka "Facebook" lielāko daļu šo prasību nav ievērojis;

13. uzskata, ka iejaukšanās vienas dalībvalsts vēlēšanās skar visu ES kopumā, jo var ietekmēt ES iestāžu sastāvu; uzskata, ka pret šādu apdraudējumu nevar cīnīties nedz tikai atsevišķi darbojošās valsts iestādes, nedz vien ar privātā sektora pašregulāciju: ir vajadzīga koordinēta daudzlīmeņu pieeja, kurā iesaistītas daudzas ieinteresētās personas; uzskata, ka gan ES, gan starptautiskā līmenī būtu jāizstrādā tiesiskais regulējums hibrīddraudu, tostarp kiberuzbrukumu un dezinformācijas, apkarošanai, lai ES varētu stingri uz tiem reaģēt;

14. taču atkārto, ka ir jāizstrādā spēcīga kopēja Eiropas politika, lai iedarbīgi cīnītos gan pret ārvalstisku iejaukšanos, gan pret dezinformācijas kampaņām, izmantojot ciešu ES saziņu ar tiešsaistes platformām un pakalpojumu sniedzējiem;

15. aicina visus iesaistītos aktorus turpināt centienus nodrošināt, ka demokrātiskais process un vēlēšanas ir aizsargāti pret ārvalstisku valstisko un nevalstisko iejaukšanos un manipulācijām; it sevišķi norāda, ka ir jāuzlabo medijpratība un pilsoniskā izglītība kultūras un mācību ceļā jau no agrīna vecuma, lai tie, pret ko ir vērstas dezinformācijas kampaņas, varētu secināt, ka sniegtā informācija ir neobjektīva; tāpēc mudina dalībvalstis skolu programmās iekļaut īpašas medijpratības nodarbības un izstrādāt informācijas kampaņas, kas paredzētas pret dezinformāciju vismazāk aizsargātajām sabiedrības grupām;

16. ir nobažījies par Eiropas atkarību no ārvalstu tehnoloģijām un tehnikas; uzsver, ka ES ir jācenšas palielināt savas spējas, lai tādējādi ierobežotu ārvalstisku aktoru iespējas ļaunprātīgi iejaukties vēlēšanās;

17. vēlreiz aicina Komisiju un dalībvalstis izveidot inovācijai labvēlīgu vidi, kuras pamatā būtu tirgus ekonomikas principi un pamattiesību aizsardzība, lai Eiropas uzņēmumi varētu īstenot visu savu potenciālu un šo tiesību aizsardzību izmantot kā konkurences priekšrocību;

18. aicina ar valsts un Eiropas finansējumu stiprināt spējas vērsties pret naidīgu trešo pušu stratēģisko komunikāciju un apmainīties ar informāciju un paraugpraksi šajā jomā, tostarp pašreizējās un laikam pēc 2020. gadam paredzētās daudzgadu finanšu shēmas ietvaros, izmantojot arī programmas "Apvārsnis Eiropa" un "Digitālā Eiropa"; uzsver, ka šādās programmās vajadzētu būt pietiekamiem aizsardzības pasākumiem, kas nodrošina stingru atbilstību starptautiskajām tiesībām un cilvēktiesībām, it sevišķi attiecībā uz finansējumu trešām valstīm;

19. uzsver, ka apstākļos, kad izplatās nepārbaudīta vai vienpusīga tendencioza informācija, kas grauj iedzīvotāju uzticēšanos neatkarīgiem medijiem, ir jāturpina atbalstīt un veicināt atbildīgu žurnālistiku un redakcionālo atbildību gan tradicionālajos, gan jaunajos medijos;

20. uzsver, ka ir svarīgi atbalstīt sabiedriskos medijus, kas nav finansiāli atkarīgi no privātiem finansējuma avotiem un tāpēc var sniegt kvalitatīvu un objektīvu informāciju sabiedrībai, tajā pašā laikā nodrošinot un saglabājot neatkarību no politiskas iejaukšanās;

21. vēlreiz pauž atbalstu vērtīgajam darbam, ko veic Eiropas Demokrātijas fonds, atbalstīdams organizācijas, kuras cīnās pret viltus ziņām un dezinformāciju;

22. uzskata, ka ES būtu jācenšas rast praktiskus risinājumus, kā atbalstīt un stiprināt demokrātiskus, neatkarīgus un daudzveidīgus medijus ES kaimiņvalstīs un Rietumbalkānu valstīs, kas ir ES kandidātvalstis;

23. aicina ES Austrumu Stratēģiskās komunikācijas grupu pārveidot par pastāvīgu struktūru Eiropas Ārējās darbības dienestā un piešķirt tai būtiski lielāku finansējumu un personālu nekā līdz šim;

24. norāda, ka riski, ko rada iejaukšanās vēlēšanās un dezinformācijas kampaņas tiešsaistē, ir sarežģīti, tāpēc to atklāšanai un kontrolei ir vajadzīga starpnozaru sadarbība, kurā iesaistītas kompetentās iestādes un ieinteresētās personas;

25. aicina Komisiju vēlēšanu aprīkojumu klasificēt kā kritisko infrastruktūru, lai nodrošinātu, ka TID direktīvas ([9]) pārkāpuma gadījumā ir iespējama reakcija;

26. atgādina, ka liela daļa šo ļaunprātīgo iejaukšanās darbību ir Eiropas datu aizsardzības un privātuma noteikumu pārkāpums; aicina valsts datu aizsardzības iestādes pilnīgi izmantot savas pilnvaras izmeklēt datu aizsardzības pārkāpumus un noteikt preventīvas sankcijas un sodus;

27. vēlreiz aicina dalībvalstis ar *Eurojust* atbalstu veikt izmeklēšanu par to, ka ārvalstiski spēki, iespējams, ir nelikumīgi izmantojuši tiešsaistes politisko telpu;

28. aicina Komisiju arī turpmāk sekot līdzi, kāda ir ārvalstiskās iejaukšanās ietekme Eiropā, un pildīt apņemšanos — ko svinīgi pauda jaunievēlētā priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena — risināt "ārējās intervences draudu novēršanas jautājumu Eiropas Parlamenta vēlēšanās" ([10]);

29. aicina nākamo Komisijas priekšsēdētāja vietnieku / Savienības augsto pārstāvi ārlietās un drošības jautājumos cīņu pret dezinformāciju izvirzīt par centrālu ārpolitikas uzdevumu;

30. aicina Komisiju izvērtēt iespējamos leģislatīvos un neleģislatīvos pasākumus, ar kuriem varētu panākt, ka sociālo mediju platformas, neapdraudot vārda brīvību, sāk sistemātiski marķēt saturu, ar ko dalās boti, pārskatīt algoritmus, lai tos padarītu pēc iespējas objektīvus, un slēgt tādu personu kontus, kas iesaistās nelikumīgās pret demokrātiskajiem procesiem vērstās vai naida runu uzkurinošās darbībās;

31. aicina Komisiju un dalībvalstis atbalstīt publiskās iestādes, domnīcas, NVO un kiberaktīvistus no parasto iedzīvotāju vidus, kas darbojas ar propagandas un dezinformācijas problēmu risināšanu, un darīt pieejamu finansējumu un atbalstu sabiedrības informēšanas kampaņām, kuru mērķis ir palielināt ES iedzīvotāju pretestību pret dezinformāciju;

32. atgādina, cik svarīgu demokrātijas un pārvaldes aizsardzības lomu pilda trauksmes cēlēji, publiskodami sabiedrībai svarīgu informāciju; aicina Eiropas Padomes dalībvalstu iestādes izstrādāt un izplatīt trauksmes celšanas politiku, kuras pamatā būtu ieteikumā CM/Rec(2014)6 izklāstīto 20 principu ievērošana; atgādina par nesen pieņemto direktīvu par trauksmes cēlēju aizsardzību;

33. atgādina, ka ES nodrošina 4 175 miljonus EUR darbībām, kuru mērķis ir atbalstīt mediju brīvību un pētniecisko žurnālistiku, tostarp mehānismam ātrai reaģēšanai uz preses un mediju brīvības pārkāpumiem un reālai žurnālistu aizsardzībai;

34. uzskata, ka savus demokrātiskos procesus ES varēs aizsargāt tikai tad, ja par ārvalstisku autoritāru iejaukšanos domās holistiski un demokrātiskās pārvaldības un institūciju, tostarp Eiropas politisko partiju, neaizsargātību novērsīs visos aspektos;

([9]) Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 6. jūlija Direktīva (ES) 2016/1148 par pasākumiem nolūkā panākt vienādi augsta līmeņa tīklu un informācijas sistēmu drošību visā Savienībā, OV L 194, 19.7.2016., 1. lpp.

([10]) "Eiropas Savienība, kas tiecas uz augstākiem mērķiem. Mana programma Eiropai. Politikas pamatnostādnes nākamajai Eiropas Komisijai (2019–2024)", Urzula fon der Leiena, 2019, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_lv.pdf, 22. lpp.

35. aicina Komisiju un dalībvalstis iesaistīties diskusijās ar ieinteresētajām personām, kā arī starptautiskajiem partneriem, tostarp starptautiskos forumos, lai stiprinātu cīņu pret kiberdraudiem;

36. uzsver, ka NATO un tā izcilības centri ir būtiski rīki, kas Eiropai dod iespēju stiprināt transatlantiskās saiknes un ļauj palielināt gan Eiropas, gan Ziemeļamerikas noturību pret dezinformāciju;

37. aicina Komisiju Eiropas politisko partiju un fondu ārvalstiskā finansējuma jautājumu risināt, netraucējot veidoties tādai Eiropas publiskajai telpai, kas sniedzas pāri ES robežām, un sākt diskusiju ar dalībvalstīm, kuras mērķis būtu risināt šos jautājumus valstu politisko partiju un fondu kontekstā;

38. uzdod priekšsēdētājam šo rezolūciju nosūtīt Komisijai, Padomei un dalībvalstu valdībām un parlamentiem.